

DISPUTATIO MEDICA,

INAUGURALIS.

D E

MENSTRUORUM PROFLUVIO
FM MODICO.

Q U A M,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.
ACADEMIA EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

N E C H O N

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ decrete;

Pro GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

ROBERTUS PERONNEAU,

CAROLINENSIS MERIDIONALIS.

Prid. Id. Junii, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE.

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXV.

4

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

1790. 10. 10. 1790. 10. 10.

HENRICO PERONNEAU,

A R M I G E R O,

Carolinae Meridionalis *Ærario,*

Fratri suo piissimo, amantissimo,

Parentisque, se puer, adempti,

Sibi semper deinde omni officio

Perfuncto,

Eoque merito magis, quam natura,

Carissimo,

Semperque honorando;

Item,

Sororis suae conjugi,

ALEXANDRO GARDEN, M. D.

Societ. reg. Lond. et Upsal. Socio,

Carolopoli in Carolina Meridionali

Medico principi,

Literarum, rerum naturae, et medicinae cognitione,

Late fama noto,

Ob egregiam in se voluntatem,

Suamque educationem spectantia

Monita, amica pariter et prudentia,

Hanc disputationem

D. D. C.

ROBERTUS PERONNEAU.

HENRICO TIRIONE A

AMICO

Collegio di Filosofia et Logica

Facultas Logicae et Philosophicae

Principia et postula ad hanc

philosophiae quae non videt

Principia

Facultas Logicae et Philosophicae

Collegio

Semper pars hanc

15

quae est pars facultatis

ALIKANDRO GARDIN M.D.

Scuola Logicae et Philosophicae

Chirographi in Cognitis Medicis

Chirographi

Principia et postula ad hanc philosophiam

Principia

Opere et studiis in et logosciatis

Scuola Logicae et Philosophicae

Monitis sculpsit hanc et postulatis

Hanc philosophiam

D.G.

ROBERTUS TIRIONE A

8

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
MENSTRUORUM PROFLUVIO IMMODOICO.

SANGUINIS profluvia in Activa et Passiva divisa sunt. Illa quarto Pyrexiarum ordine Culleniano, nempe Haemorrhagiarum, comprehensa sunt; haec ad tertium morborum Localium ejusdem viri ordinem, qui Apocenosium dicitur, relegata. Activorum generum unum, nempe Menorrhagia, hujus disputationis argumentum erit. Ejus haec definitio est.

“Dorsi, lumborum, ventris, parturientium instar dolores; menstruorum copiosior, vel sanguinis e vagina praeter ordinem fluxus *.”

A

Quoniam,

* Cull. G. M. G. 37.

Quoniam, praeter aliquas e partis affectae natura et actionibus proprietates orientes, huic cum reliquis ejusdem ordinis generibus omnia fere communia sunt; et ex iisdem causis iidem effectus subnascantur necesse est; ideo, totius ordinis pathologiam, sine qua hujus generis intelligenda non est, expositurus; eoque demum facto, ad proprium argumentum descensurus, recte videor.

Quo vero haec doctrina clarius illustretur, et ad causam communem certius perveniantur, res ipsas ante oratione notare imprimis necessarium est.

Unicuique hujus ordinis generi communia sunt; primum, partis laborantis aut vinarum plenitudo seu tensio; tum frigoris sensus; dein huic calor succedens; denique calorem sanguinis profusio excipiens; postremo, haec sua sponte fistens. Ea, ut in parte semper incident, ita aut hac sola contineri, aut totum corpus afficere, inflammationis instar, possunt. Eandem hic quoque, quam in Phlegmasis, sanguis speciem praebet: Ideoque utriusque generum morborum auctus

arte-

arteriarum tonus, seu diathesis phlogistica,
communis est.

PATHOLOGIA HÆMORRHA-
GIARUM COMMUNIS.

Quod ad harum rerum explicationem at-
tinget, omnes e congestione manifeste pen-
dunt. Congestionem dico, insolitam sanguí-
nis copiam nimio impetu in partem aliquam
percitatam cumulatamque. Causa ejus est
libramen vasorum sanguiferorum mutatum,
seu humorum in unam partem copiosior,
quam in reliquias, pro re rata, distributio.
Profluvium congestionem tollit, sed ejus
causam, nempe, ex libramine inaequali, im-
petum in partem nimium, minime movet.
E contrario, cum talis impetus et profluvi-
um semel inciderit, ob id ipsum, vasa partis
abundantiae novae magis deinde patebunt.
Hinc congestio, eamque rerum series sequen-
tium, et plerumque saepius, renovabitur.
Sic, haemorrhagia plerumque procedit, et
totum

4 · DE MENSTRUORUM

totum corpus afficit. Quod, si symptomata febrilia aliquando desunt, si pulsus crebrior, plenior, et durior non est; id huic morbo cum inflammatione commune, et causae quoque communi tribuendum, est. Verum etiam, in affectione locali, ubi incidit, vasorum actio et sanguinis impetus, pulsatione partis indice, augentur. Haemorrhagia igitur et inflamatatio magnam inter se rationis similitudinem habent. Utraque a congestione praeeunte pendet. Cumque in utraque sanguis, ad partem copiosius delatus, difficilius transmittatur; hinc impedimenti sensus oritur. Hoc impedimentum, pro stimulo agens, vasorum partis reactionem magis, quam totius corporis, excitat. Reactionem horror et spasmus comitantur, qui omni corporis molimini necessarii esse videntur. Sic inter se convenienter morbi. Discrepant vero hoc, quod in haemorrhagia impetus et congestio in vasis rubris, facilis hanc recipientibus et illi cedentibus, facilisque rumpendis, oritur; cum in membranae cellulosa densioris vasis, parte membranosa stric-
tius

tius et arctius cohicitis, eoque sanguinis rubri effusionem minus recipientibus, inflammatio incidat. Quin et, quod hanc rationem optime illustrat, saepe uterque morbus, ut in peripneumonia cum haemoptysi, conjugitur.

CONGESTIONIS CAUSA.

Quoniam morbus in congestione positus dictus est, ejus congestionis causam accuratius exsequi proximum est. Humani corporis stamina prima ita conformata sunt, ut aliqua, procedente vita, vasa plus sanguinis, prae reliquis, citius recipient. Atque hac sola ratione explananda res vera est, nempe inaequalis, et ordine quodam temporis succedens, diversarum corporis partium explicatio. Ad partes sic explicandas pertinet, sanguinis in quamque magis pro rata parte, quam in reliquas, versus impetus. Qui impetus, si altius causam ejus repetis, a firmorum statu, illum dirigente, pendet. Horum

6 DE MENSTRUORUM

rum constitutio quaedam est, qua fit, ut magis aut minus cedant, et sic sanguinis copiam, distributioni necessariam, adeo exquisite recipiant, ut nulla in hujus impetu inaequalitas, nisi quam corporis incrementum postulet, malum nullum, longae vitae spatio, eveniat. Sed nihil in corporibus animalium absolutum est, nullum adversus aberrationes certum munimen; quin tam ex staminum primorum vitio, quam e nonnullis vitae casibus, praeter debitum aliae relaxentur, aliae adstringantur partes. Itaque ut, constricta aliqua parte, in alias derivatur sanguis, eumque relaxatae forte partis vasa, resistentibus solito more reliquis, abundantius recipiunt; ita ab alteritro hoc vitio, sive staminum primorum, sive casu illato, congestiones, inflammations, et sanguinis profluvia, incident hominibus. Quas sanguinis impetus aberrationes quoniam satis exiguae mutationes efficiunt; igitur, quae vera earum causa sit, paucis exponere conandum est.

Corporis

Corporis humani vasa semper ita plena sunt, ut, ultra diametron et contractionis statum, iis absque tali causa distendente naturalem, semper vivo homine distendantur. Ea quodam tenus distensio, corporis animati usibus, et justo ejus partium libramini, sine quo harum explicatio, quam corporis incrementum requirit, nulla futura esset, necessaria est. Per libramen fit, ut partes laxiores, et facilius cessurae, magis quam reliquae, distendantur, haecque ad illud vitae tempus, quod ipsarum rursus distentionem postulat, resistere non cessent, atque sic quidem semper plenum corpus est; neque ea plenitudo, si intra certum finem consistit, pro plethora morbosa habenda est.

Quae cum incidit, cum corporis vasa plena, ultra id quo ad libramen opus est; tum partis alicujus sive relaxatio sive constrictio incidens, ad sanguinis impetum mutandum, et mala inde pendentia excitanda, magis demum valebit. Ut hujus plethorae morbofae et status haemorrhagici causa investigetur, quaedam altius inquirenda sunt.

Quod

8 DE MENSTRUORUM

Quod corpora animalia a parvis initii ad magnam mollem perveniant, id humorum abundantiae, et firmorum hanc facile recipientium, laxitati trituendum est. Haec priore vitae parte abundantia nihil plerumque obest, eoque minus, quo recentior adhuc vita est; propterea quod firma irruentibus humoribus facile cedunt, et rapidum corporis incrementum sine ullo incommodo tollent. Postea vero quam corpus paulatim multum increvit, et firmae materiei jam incrementum magnum accepit, jamque omnia firma, densiora, causae distendentis magis contra resistunt, tum demum plethorae morbosae periculum esse incipiet. Cumque eores pervenit, ut firma amplius non cedant, nihiloque minus humorum abundantia in ea urgeatur, quod plerumque circa corporis humani statum incidit, tum exquisitum sanguis plethorae periculum erit. Ideoque, circa pubertatem, in plerisque plethorae mala primum ingruunt. Haec plethorae, quae cunquam sit momenti, ratio, processus et tenor est, et totus ejus rei cardo in corporis libra-

libramine vertitur. Itaque, ut post puber-
tatem plethora quoque viget, sic diu ante e-
am non desunt aliqua ejus vestigia. Quam
rem, quo clarius haec doctrina sit, ordine
prosequamur.

Ex corporis usibus, quorum causa, alia-
rum partium et temporum ratione habita,
natura aliter libramen variat, unus est, ut
cerebrum, vitae; sensus, et motus organum,
et alimento forsitan parando pars necessaria,
eo primum formetur, quo maturius reliqua
organa debitam magnitudinem adipiscantur.
Ob hanc causam, haec prae reliquis partibus,
justam magnitudinem primum accipiet. Ad
vasa igitur cerebri, major, prae reliquis par-
tibus, copia sanguinis adfluet. Et, quia fir-
ma hic citius crescunt, ob id ipsum, densita-
tem, quam reliqua, majorem quoque sorti-
entur. Primumque hic a vasis resistetur;
et, quia tamen humorum in eam partem im-
petus non protinus fieri cessat, ideo hic pri-
ma plethora erit. Quae, sanguinis e nari-
bus profluvio, subinde levabitur. Profluvi-
um autem ex interiorum narium vasculis

10 DE MENSTRUORUM

potissimum eo fit, quod haec in membrana laxiore minus sustentata disposita sunt. Haec vasorum capitum densitas crescens, impetum, in alias corporis partes, ubi vasa minus resistunt, paulatim inclinabit. Hinc impetus ad omnes aortae descendentes toto corpore ramos aequalius dirigitur; et sic, crescere capite definente, reliquum corpus ad debitam suam magnitudinem paulatim tandem perveniet. Rursus, hic sanguinis cum abundantia impetus, dum omnes aortae descendentes ramos densiores usque reddit, et in eos concitari simul non cessat, per totum id spatiū plethoram magis magisque gignat necesse est. Ideoque, prout corpus ad statum suum adultum et summam magnitudinem magis accedit, plethora, toti corpori communis, major usque erit. Quae, si ad morbi modum assurgit, in pulmonibus, qui cum toto reliquo corpore librantur, praecipue sentietur. Qua in parte, licet vasorum magnitudo minime reliquorum corporis omnium magnitudinem adaequet, sanguisque per pulmones tamen, eodem temporis spatio,
quo

quo reliquum omne corpus, transeat; quod, nisi velocitate tanto majore, quanto spatum vasorum minus est, fieri non potest; ob eam causam, dum ubique praeterea resistitur, si quid, qualis thoracis mala conformatio aut angustia est, pulmones simul coarctat, id nimium in hos sanguinis impetum efficiet. Reque vera circa corporis statum, tam causa hujus excessus, quam effectus, incident. Itaque, inter pubertatem et medium vitae aetatem, nempe trigesimum fere quintum annum, haemoptoe, seu sanguinis e pulmonibus profluvium, potissimum incidit. Hae libraminis mutationes, corporis incrementi et aliorum usuum causa institutae, sic ordine procedunt, et, quamdiu intra sanitatis modum consistunt, staminum primorum sanus sunt effectus. Sed, ut haec stamina non semper bene ab origine constituuntur, ita saepe hinc morbi nascuntur, saepius a vitae erroribus aliisque casibus inferuntur. Adeo enim integritati corporis natura consuluit, ut sanguis, nisi culpa admissa, raro morbose profluat. Et hinc fit, ut non in ipso cor-

poris

poris statu, nempe anno viceſimo quinto circiter, ſed citius aut ſerius, prout cauſae occaſionales incedant, prodeat haemoptysis.

Post hanc libraminum arteriarum ſeriem, ab hiſ ad venas paulatim ſanguiniſ abun- dantia vertitur, quod circa trigesimum quin- tum aetatis annum praecipue efficitur. Hoc enim tempore, venae, quaes, in eunte aetate, praे arteriis densiores fuerunt, hiſ demum, ſanguiniſ impetu et actione per tantum vi- tae ſpatium in ſe potiſſimum directo, rige- factis, cedunt laxiores. Eoque pacto, uti ante viſ venarum resistens arteriarum ple- thoram fecit, ita nunc, a parte arteriarum oblatum, idem obſtaculum in venis pletho- ram gignet. Cujus rei rationem experi- menta * certa firmanſ. Hoc obſervationem, tempori

* Vide Vintringhamii experimenta, quaes prima- vitate arterias molliores, densiores venas; poſte- riore contra eſſe, oſtendunt. Item Joannes Inneſius, anatomiæ peritiſſimus, eoque nomine in hac acade- mia ſummpere ſtudioſis utilis, apud quem ego complures annos feliciter vixi, venam cavam, quaes proiectis

tempori Hippocratis coevam, nempe haemoptoen a decimo sexto ad trigesimum quintum annum praecipue incidere, explarat.

Sanguinis jam in venas abundantia inclinata, harum ea pars, in qua motus ejus praeceteris languet, maxime, ideoque venae portae, periclitabitur. Hinc haemorrhios orietur. Praeter quam abundantiam sanguinis venosam, aliud ejus profluvium sequitur. In cerebro, propter sanguinis per sinus redditum, motus ejus retardationi, ideoque congestioni, opportunus est. Hinc apoplexia sanguinea, seu haemorrhagia cerebri Hoffmanno dicta, proiectiores aetate adficit.

CAUSA

proiectis aetatibus multo major aorta est, in partu hanc non ita superare, rem in nondum nato et a venis et ab arteriis injectione expertus, mihi demonstravit.

14. DE MENSTRUORUM

CAUSA PROPRIA MENORRHAGIE.

Doctrina supra tradita, cur initio vitae ad ascendentis aortae vasa, postea ad descendentes ramos, tunc ad venas universas, sanguinis impetus potissimum dirigatur, explanat. Ibi vero, quod in humana aliarumque animalium natura perpetuum, et utriusque sexui nostro commune, est, tantum agitavimus. Sed, quoniam generis humani foeminis actione propria est, a proprio quoque vasorum libramine pendens; ita, antequam ad eam nimiam, eoque morbosam, explicandam aditus esse possit, de ejusdem sanae natura et causis pauca dicenda videntur.

Partes corporis, actionum et usuum querundam, suo cuiusque tempore, producendorum causa, explicandi series ita, ut dictum est, procedit. Sed ea genitalium muliebrium conformatio est, quae explicationem, et sic libramen proprium, requirat. Praeter arteriarum distentionis, in partibus corporis expli-

explicandis, effectum, est in explicatione, de qua agitur, earundem arteriarum distentione simul et extentione opus. Corporis alendi augendique causa, omnes ubique fibras non solum extendere, id est, in longitudinem producere, sed materiam non fibrosam, quae longe maxima corporis pars est, his summis superaddere, arteriarum esse videtur. Quo modo id fiat, hujus loci dicere non est. De ea re alii aliud sentiunt. Verum, quod ad nostrum propositum attinet, et a nemine addubitatur, earundem arteriarum ipsas se extendere est. Quod, ut alia omittam, in uteri vasis manifestum est, ex libramine corporis etiam explicandum. Itaque, ut initio libramen inter omnia ascendentis et descendenter aortae vasa fuit, sic, postquam in haec idem dein incubuit, aliud inter magna et quaedam extrema ejusdem descendenter aortae vasa certo tempore succedit: Id, in utroque sexu, pubertas est, et in utroque vasa extrema, genitalia sunt. Quid his in utroque sexu commune sit, ut a re nostra alienum, omisso; foeminis proprium est, ut
quaedam

quaedam vasorum uteri conditio, generatio-
nis operi, et saluti corporis, quodammodo ne-
cessaria fit. Ea horum vasorum conditio,
est eorundem ad extremos usque fines, qua-
cum illae proli jam gingendae sunt, sanguis
in uteri cavum profundatur, explicatio.
Quae vasa hoc tempore id faciunt, ea hacte-
nus majoribus ejusdem aortae descendantis
vasis rigidiora, his restiterunt, nec in se im-
petum sanguinis receperunt. Sed ob id ip-
sum, quod majora vasa hanc impetus vim
aliquandiu exceperunt, magis usque adden-
sata, fines suos densitate tandem superant.
Quo facto extenti, distenti, et ad extrema
ora aperti, sanguinem rubrum tandem pro-
fundunt. Jamque, resistentibus dudum a-
ortae ascendentis, resistentibus nunc de-
scendentis vasis, restitutis diu adhuc venis,
necdum in pulmones sanguinis versa abun-
dantia, et aliis hujus caufis deficientibus,
omnium universi corporis vasorum densitas,
contra extrema uteri sola obnixe stans, ex-
quisitam in haec plethoram protrudit. Quae
igitur plethora, hic exquisita, et tanto major,
fit,

fit, quanto minore spatio continetur, necesse est. Dum hic vasorum communis status est, et hoc futuri affectus seminium intus viget, vasa uteri, in quae abundantia versa est, hujus distensione stimulatrice, in validiores et crebriores contractiones impellen-
tur. Quod si fibrae arteriarum musculares, quo magis a corde distant, eo irritabiliores sunt *; ideo hic maxima irritabilitas erit; et, uti in haemorrhagia et inflammatione acci-
dit, aequa exquisita actio, et in hanc nisus, fit oportet. Quam actionem validissimam esse, propria primae et nonnullarum subse-
quentium eruptionum menstrualium often-
dunt. Hujusmodi sunt calor, dolor partis,
lumborum dolor, diathesis phlogistica, et to-
tius corporis pyrexia. Haec primum a ple-
thora communi oriri possunt. Quam tamen
post paucas primas eruptiones non incidere,
multa ostendunt. Ea enim vasorum uteri
constitutio est, ut semel evoluta et dilatata
satis sanguinis, quo profluviu*m* efficiatur, re-

C

cipere

* Cull. Inst. CLIX. sub finem.

18 DE MENSTRUORUM

cipere possint. Tum plethora communis necessaria non videtur, quia is status morbosus est; naturalemque et salutarem actionem a morbo contineri verisimile non est. Cumque tanta temperamenti, habitus, copiaeque aut inopiae humorum, sive natura sive casu in sexu virili, varietas sit, eadem abundantia sexum muliebrem, id est, generis humani alteram partem, universam premi, ratio refellere videtur. Sed, praeter rationem, res vera contra plethorae communis opinionem stat. Primum enim alias plenas, alias attenuatas, videmus; quarum neque illae copiosius, nec hae parcior, semper menstrua profundunt: Et, e contrario, hoc profluviū in attenuatis saepe abundat, in plenis non ita. Porro, adversus eandem hanc doctrinam facit, incisis cadaveribus observatum. Ei enim accumulationis, quod ad profluviū contineendum satis sit, vasa uteri accommodari, arteriarum hypogastricarum in gravidis truncis non mutati, fines remoti incredibilem in modum aucti, fidem certam faciunt. Denique, quod partes corporis remotae, interrupto

qua-

quacunque profluvio, afficiuntur, ea res plēthorae communi immerito tribuitur; quia paucae sanguinis unciae, quae effluxisse debent, intus contentae, et toto sanguini divisa, nullam unam partem multum movere pro copia posse videntur, cum constituti libraminis mutatio, alia ratione nocere facile possit. Hinc sanguinis detractio communis vitia pure localia minus levare reperitur. Postremo, quod sub magnis humorum abundantiae, et contra, vicissitudinibus, menstruandi tamen opus idem fere perficit, ea rēs, quam minime id plēthora communis afficiat, illustri documento est.

Nihil igitur aliud hic necessarium videtur, nisi certa vasorum uteri firmitas, qua neque nimis, neque parum, influenti sanguini cedant, eaque capacitas, qua neque plus justo, neque minus, sanguinis recipiant; excepto, quod ad prima profluvia, aut ubi haec nimia, eoque morbus, sunt, plēthora opus esse videtur. Tota igitur rei ratio huc redit, ut aliquot annos, a decimo circiter ad pubertatem in hac regione, vasa pauperlatim

20 DE MENSTRUORUM

latim explicitur; et, cum ménstrua in eo sunt ut jam erumpant, ad eruptionem efficiendam, praeter solitam explicationem, quae paulatim magis fit, insolita congestio aut distentio, qualis in haemorrhagiis incidit, pro tempore excitetur, eaque congestio, pro stimulo agens, vasorum actionem augeat. Hoc Hoffmanni et Stahlianorum molimen haemorrhagicum est. Quod subesse febrilia, ut supra dictum est, symptomata ostendunt. Effusio distentionem, seu auctum impetum, et effectum ejus actionem vasorum auctam, tollet. Vasaque collapsa primum rubras particulas, dein serum, transire prohibebunt. Quo facto, quia vasa, quo magis distenta furerint, eo magis relaxabuntur; ideo, post certum tempus, novae copiae capaciora erunt, et novum profluviū iterata plethora referet. Quare vero profluviū certis circuitibus, plerumque intra menstruum spatiū redeat, aliter explicabile non est, nisi, ut eam vasorum uteri firmitatem et capacitatem esse dicas, quae sanguinis copiam, ad fines suos perrum-

perrumpendos necessariam, nisi intra certum temporis spatium, non recipiat, et rei deinde ordinem consuetudine, cui multum in multis rebus corpora nostra parent, in postrem confirmari. Quanta sit in corpora nostra vis consuetudinis, e multis, quae afferri possunt, documentis, uno aut altero contentus ero. Si quis five alvum levare, five urinam reddere, five quidvis fere facere, certo tempore solitus est, nulla eum stercoris in recto, nulla urinae in vesica inopia, neve causus ullus objectus, a consueta actione prohibebit. Simili modo, somni et vigiliae, cibique desiderii renditiones, ab actionum vitae humanae consuetudine multum certe pendent. Ut multum igitur in hac re consuetudini tribuendum est, ita an sola certorum apud nos motuum causa sit, addubitandum est. Sunt obscuri motus quotidiani in nostris corporibus integris; sunt in iisdem febre continua laborantibus; et, praeter hos, in febribus tertiani et quartani motus sunt, quales intermittentium accessiones, et continua-

tinuarum iudicationes *, peragunt, et quales quoque periculo facto, et pulsus ratione subtilius comperta, in sanis corporibus nostris forsitan reperirentur. An natura igitur sponte sua, sine consuetudine, aut etiam contra eam, in certos motus eat, saltem inquirendum est. Verum, quaecunque altior hujus rei causa sit, praeter motus modo memoratos, alii dantur, a quibus nostra corpora non aliena sunt. Hujus rei memorabile exemplum statuta menstruorum redditio est. Neque annuos quidem motus ex toto rejicere videmur. Ita juvenis quidam ingeniosus, in hac academia medicinae studiosus, per multos suae vitae annos, certo quotannis tempore, cynanche inflammatoria laborat. Eodem pertinet,

* Sic tertium, quintum, septimum, nonum, undecimum, decimum quartum, decimum septimum, et vicesimum dies De Haenius et Cullenus ex Hippocrate demonstrarunt.

net, quam Sauvagesius retulit, annua ephē-
mera. Quin, ut siunt,

"Omnibus et lippis notum et tonsoribus esse,"

existimo, quantam necessitatem sanguinis
detrahendi adferat certis temporibus, ut ver-
no, solita ejus detractio; qui mos apud vul-
gus rusticum pariter et pecus ejus valet. U-
noque verbo, uterus a reliquo corpore parum
pendere, ejusque de qua agitur actio, magis
in ipsis vasorum cum eorum finibus, quam
in ulla latius ad corpus pertinente, librami-
ne, posita esse credenda est. Quodque ad
autem aut imminutum uteri profluvium,
corpus latius afficiens, attinet, id nulli cor-
poris communi, sed solius uteri statui tri-
buendum est; ideoque affectiones, profluvi-
um menstruorum interruptum sequentes,
tribuique plethorae communi solitae, non ad
eam, sed uteri propriam, tum maxime, cum
vasa ejus et implentur, et non more solito
suis finibus abundantia se exonerant, refe-
rendae sunt. Simili ratione, profluvii nimii
in

in corpore communi effectus, non protinus, et in plerisque casibus plethorae, quae numerus communis fuerit, ademptae, sed justae vasorum uterinorum tensioni imminutae, et sic genus nervosum varie affidenti, impuntandi sunt. His de salutaris menstruorum natura et causa praepositis, quo immodici eorundem profluvii clarior et illustrior sit, a praecipuis symptomatum repetendis exordium recte sumendum videtur.

Igitur, si symptomata, supra in definitione morbi memorata, nempe, "dorsi, lumborum, ventris, parturientium instar, dolor res, menstruorum copiosior, vel sanguinis e vagina praeter ordinem fluxus," adfunt; si profluvium aut copia, aut tempore, aut crebro reditu, magis modicum est, quam in plerisque mulieribus, sive quod certius indicium est, in eadem esse consuevit; si accessionem signa classis, nempe, Pyrexiarum communia, et huic morborum ordini in primis propria, scilicet, horror et tremor praecedunt; denique, post aliquot accessiones, si magna totius corporis actionem, etiam in accessionem.

accessionum interyallis, debilitas sequitur, qualem *vultus* et *totius faciei pallor*, *cutis detumescens*, *pulsus debilis et parvus*, item *ventriculi affectiones*, *nullum cibi desiderium*, *anxietas, nausea, et aliquando vomitus*, atque *animalium actionum defectus*, nempe, *lassitudo, languor, et omnis motus corporei impatientia*, indicant; postremo, si ea *demum sanguinis tenuitas* est, quae ad *intercutem effusiones ducit*; prout haec *omnia inter se magis aut minus aut concurrunt aut ordine succedunt*, scire licet, *profluvium*, *quod alioquin, et sine his effectibus, procedens, naturale aequa ac salutare est, praeter naturam jamque morbum, de quo agitur, esse.*

CAUSA PROXIMA.

Morbum continens causa eadem, sed auctior, est, *quae menstrua continet*; nempe, *in vasis uterinis congestio sanguinis insolita, sive praeter naturam impetus, vasorum*

D actio-

26 DE MENSTRUORUM

actionem supra modum augens, et ab hac invicem auctus; vel, eorundem vasorum haud justo majorum aut relaxatorum atonia.

CAUSE REMOTÆ.

Causae remotae morborum, nullo usu in potestates nocentes et seminaria, qua in re illustris vir Gaubius Aitiologiam suam multum confudisse videtur, semper deducendae sunt. Quae utique distinctio, ut alios morbos, quorum causae commode et utiliter pro simpliciter remotis habendae sint, taceam; certe in phlegmatisis, haemorrhagiis, et nonnullis aliis nervosi generis affectibus, cum fructu adhibetur.

SEMINIUM.

Menorrhagiae seminaria sunt, mala uteri vasorum conformatio, sive congenita, sive ca-

su

su inducta, item plethora toti corpori communis. Licet plethora, ut supra dictum est, non sit, menstruorum integro corpore et placide, postquam constituta sunt, procedentium, causa; tamen, unde unde est, immodici profluvii, sive menorrhagiae, periculum faciet. Omnia igitur quae plethoram gignunt, viam ad hunc morbum sternunt. Ejusmodi sunt victus laetus, quietum vitae genus, profluvia solita suppressa, sanguinis detractio, et calor immodicus. Quo modo victus laetus ad nimis alendum corpus, ideoque sanguinis rubri abundantiam creandam, pertineat, ita manifestum est, ut explicatione nostra non egat.

Quietum vitae genus ad plethoram faciendam dupliciter pertinet. Nam, sive localis, sive communis plethora causa morbi est, illud, perspirationem ocludendo, et humores intus, cum in omnia corporis tum in uteri vasa, convertendo, pariter nocebit. Utque idem in maribus sanguinis venae portae abundantiam, et sic haemorrhoida facit; ita in foeminis eandem in uteri vasis abundantiam,

am, et similem effectum, nempe, morbum nostrum, edit,

Profluvia consueta suppressa minus frequens hic noxa sunt. Sed, si quando occurunt, non tam abundantiam creando, quam genus nervosum afficiendo, et libramen vasorum mutando, agere videntur. Cui tamen sub hoc capite eo locum dedimus, quod non solum potens plethorae causa vulgo habetur, sed aliquo modo ad plethoram communem, et plurimum ac manifeste ad hanc localis, ea quae relata est actione, inferendam valet.

Quo modo sanguinis detractio plethoram gignat, hic dicendum non est; propterea quod, si quis rem veram requirat, certa ea et nemini addubitata est; si rationem postulet, eam hujus chartae fines non recipiunt, et pathologia supra tradita satis explanat.

Quod ad calorem attinet, licet is, perspirationem augendo, relaxandi effectum pensare videatur, tamen non facit, magisque suppressionem perspirationis, quae pro ratione auctam hanc subsequi nota est, efficiendo,

do, nocet, quam perspirationem expediendo prodebet; et praeterea magno irritamento est.

Quod ad seminium, quod mala uteri vasorum conformatio dat, attinet, congenita conformatio mala e primigenitis corporis staminibus, vasorum uteri libramen mutantibus, et, ut haec aut ampliora justo, aut dilatabiliora, aut laxiora sint, efficientibus, immedicabili malo, pendet. Quae conditiones, quo modo ad menorrhagiam creandam valent, in pathologia supra tradita satis explicatum est. Sed hanc causam subesse, et in nostro morbo maxime metuendam esse, maturus menstruorum in corporibus exiguis et gracilibus adventus, aut immodica postea profusio, declarat. Ita menstrua, puellis duodecim annos natis, ex quoque et gracili corpore omnisque plethorae experite, et similibus habitibus proiectiore aetate, saepe usu veniunt *. Quae res ad doctrinam nostram de hujus morbi natura confirmandam,

et

* Cull. Praelect. de usu,

30 DE MENSTRUORUM

et plethorae communis opinionem refellendam, multum valet.

Acquisita quoque conformatio mala idem saepe efficit. Hanc graviditas frequens, frequens abortus, partusque diuturnior aut laboriosior, creant. Ea sic nocent, quia vasa uteri nimis distendunt. Quae distentio, ut spatum dat, quo vitiosa humorum abundantia recondatur; ita, ut pro ratione matu-
rior et amplior effusio sit, et sic crebrius redeat, efficit. Ideoque cum plethora, distensionem faciens, stimulus sit, quo nimia vasorum actio, id est, molimen haemorrhagicum, excitetur; quo modo is vasorum uteri status ad menorrhagiam creandam valeat, ex supra tradita doctrina nostra facile patebit. Sed eadem noxae, ultra tonum vasa distendendo, et sic eorum ora patula nimis relinquendo, eundem effectum trahunt. Haec sunt menorrhagiae seminia. Quibus constitutis, potestates nocentes deinceps considerandae sunt.

PO-

POTESTATES NOCENTES.

Potestates nocentes sunt omnia, quae aut toto corpore, aut in vasis uterinis, sanguinem percitant, aut aliter genus nervosum irritant. Toto corpore sanguinem percitant, aut genus nervosum irritant, ea subito incidentia, quae diutiis continuata plethoram communem faciunt: Qualia sunt, post famem aut inediam, victus plenior aut uberior, maximeque stimulans, ut cibus ex carne paratus aut aromatis conditus; potio vinosâ, magisque spirituosa; exercitatio subita et vehementis; insoliti nisus; acria remedia; animi perturbationes; post frigus calor. Ut horum omnium effectus sine seminio irritus foret; ita, hoc dato, id est, abundantia sanguinis in vasis uterinis jam ante vigente, ut hanc potenter in morbi modum concitent, necesse est.

Resolutionem et atoniam vasorum uteri excitant, omnia quae firmum simplex laxant,

laxant, et genus nervosum debilitant, ut balneum, calida potio, excretiones aut profluvia nimia, affectiones animi sedantes, ut terror subito incusus. Ea vim nervosam, cuius in motrices vasorum fibras influxio ad vim inhaerentem sustentandam necessaria est, in eas influere prohibendo agunt.

In utero, aut prope eum, sanguinem percitantia et irritantia sunt, *Venus immodica*, *stercus durum*, et *acria iterum medicamenta*, ut *cathartica*, *emmenagoga dicta*, et *praecepue cantharides*; nam, quod *schirrum*, *polypum*, *cancrum*, *ischuriam*, his causis non nulli numeraverint, id, vulgi medicorum more, apud quos symptomata inter et morbos nullum differimen esse solet, fecisse videntur. *Veneris immodicae magnus stimulus*, quo vasorum uteri actionem concitat, ea ratione nocet, qua optimum adversus amenorrhoeam remedium est.

Stercus durum, non solum premendo et irritando partem vicinam, sed vehementius spiritu tracto, muscularisque abdominis in violentas

olentas contractiones excitatis, horum quoque pressione noxae esse potest.

Quae in ipsum uterum recta agunt, separata a reliquo corpore actione, potestates nocentes minus manifestae sunt. Dicique solum potest, eas noxas, cuiusmodi sunt partus difficilis, abortus, et graviditas, quae seminum dare dicta sunt, ad hoc per occasionem excitandum etiam pertinere.

DIAGNOSIS.

A naturali menstruorum profluvio, praeter immodicam profusionem, morbum distinguunt, debilitas, anorexia, digestio prava, vultus et faciei pallor, pulsus languidus et creber, pedum oedema, somnus turbatus et parum recreans.

En oppila sua, opilio, ad hoc sibi
-mij siup iup. etibusq. omnis uolles hoc
-emota

PROG-

PROGNOSIS.

Judicium eventus, profluvi diuturnitatis, copiae, frequentiae, et causae, rationem spectat. Itaque, si vasorum uteri conformatio mala profluviu continent, difficilis eo curatio erit; propterea quod hinc vicia congenita, illinc consuetudine firmata, auxilium vix recipiunt. Nec melior fere is casus est, quem inveterata ebrietas fecerit. E nimia Venere ortus, faustiorem finem haberet, si vinci libido posset. Item intractabilior morbus erit, quo diutius permanerit. Quod si, quod aliquando fit, ad id copiae et frequentiae profluvi surrexit, ut in omnibus actionibus, animalibus, vitalibus, et naturalibus, vim nervosam, omnia debilitando, frigerit, et summa firmorum resolutio anasarcam minitetur, respiciendus miserae finis est.

Est exitialis casus, a schirro, aut aliquo uteri affectu alieno, pendens, qui, quia symptoma

ptoma est, nostri nihil refert. Postremo, quia uteri vasorum libramen, in se saepe absolutum, a reliquo corpore minus pendet; ideo remedia, quo minus ad ipsam partem perduci possunt, eo minus saepe valebunt.

C U R A T I O

Cum plethora, ut supra dictum est, duplex hunc morbum sustentare possit, altera toti corpori communis, altera utero ipso magis contenta; ita, utraque in curatione spectanda est; praeterque id, uterinorum vasorum extreborum cum laxitate atonia rationem quandam postulat.

Consilia igitur medendi sunt tria; primum, toto corpore; dein, in utero, sanguinis copiam et impetum imminuere, et redire prohibere; item, vasis uterinis tonum restituere.

Primi consilii, nempe, sanguinis copiam et impetum toto corpore imminuere, remedia superp

36 DE MENSENSTRUORUM

dia sunt, vixus parvus; sūr frigidiusculus, corpora et animi quietes; item irritamentorum quorundam vitatio, perspirationis restitutio, et sanguinis detractio.

Vixus summa ratio habenda est. Cumque plenus praecipue plethoram communem faciat, et factam servet, ita ad hanc tollendam contrarius, nempe, per quam parcus, summopere valeat necesse est. Isque eo accuratius, quo plus molimina haemorrhagici, quod habitui inflammatorio affinc esse dictum est, subest, administrari debet. In vixus materia, cavendum est ne nimis alat, stimulete, igitur vitandus e carne paratus cibus, cui e plantarum genere sumptus, et praecipue farinaceus, anteponendus; item, condimenta aromatica, vina, et potio omnis spirituosa, fugiantur: Pro quibus, aqua ege-
lida, cui acidum adjectum sit, potui detur.

Fugiendusque, qui humores rarefacit et firma stimulat, calor; quem alteram potestatem nocentem dictum est. Sed neque sumnum frigus, praecipue rivo quasi quodam in corpus directum, quaerendum, ne hoc quoque

quoque ad diathesin phlogisticaam irritandam, eoque molimen haemorrhagicum auggendum, conferat. Amplum sit et perflatum cubiculum, lectus paulo durior, nec vestis stragula gravis corpori imponatur.

Licet corporis motus, perspirationem expediendo, prodesse, et quies contra, illam impediendo, et humores intus convertendo, obesse, et una potestatum nocentium esse, dicta sint; tamen, cum morbus jam coepitus est, vigeatque corpore toto plethora, hujus omnis motus, utpote qui, muscularis vehementer agentibus, sanguinis venosi ad cor redditum percitet, et sic gravi stimulo esse possit, jure extimescitur.

Item, animi affectiones vehementiores, quae, stimulando et plethoram irritando, hunc morbum excitantibus noxis annumeratae sunt, vitari etiam convenit.

Administrationis quoque antiphlogisticae pars haud negligenda est irritamentorum quorundam vitatio. Igitur, si sitis urget, ab ea oriens irritamentum potionē egelida, et duri steroris stimulus clysteribus, tollenda sunt;

funt; et sic, ne **plethora communis** nocentior sit, et **habitus phlogisticus** augeatur, cavendum.

Denique, cum **perspiratio impedita** **plethorae communis** **causarum** **principia** sit, **habitumque** **inflammatorum** **summopere** **augeat**, unde jure noxis hunc **morbum** **excitantibus** **accensa** est; ita ejus **restituendae** **cura** non omittenda est. Eadem **accessionis** **periculum** **multum** **adauget**: **Quo nomine, sub** **secundo** **medendi** **consilio, iterum** **ejus** **men-**
tio **fiet**.

Quae de hoc consilio dicta sunt, ea, ad ad-
ministrationem **antiphlogisticam** **omnia** **per-**
tinent; sed eidem **curationis** **parti** **remedium**
quoque **respondet**, de quo nunc **dicendum**
est.

Sanguinis **detractio**, ut in **phlegmatisis** **et**
aliis **haemorrhagiis**, ita hic quoque adver-
sus **plethoram** **et** **diathesin** **phlogisticam**, cum
eae universo corpori communes sunt, rite ad-
ministrata, usui esse potest; quo remedio
non, aut parcius utendo, morbumque hunc
naturae relinquendo, Stahliani aliique aegro-
tantibus

tantibus suis male consulerunt. Nihil enim ad tensionem vasorum, quae in plethora communi et diathesi phlogistica est, immi-
nuendam, et sic nimium tonum ab hac pen-
dente resolvendum, magis eo pertinet.
Quod quomodo faciat, paucis accipe. E tri-
bus partibus sanguinis, globulis rubris, glu-
tine, et serositate, gluten, cum globulis ru-
bris conjunctum, ut in sanguinis vasis educ-
ti crassamento videre est, et non, ut in sero
est, serositate dissolutum, pars ea viscidior est
quae rubris vasis continetur, et cui ea prae-
cipue suam tensionem debent; dum aquosa
salina pars, serositas dicta, aliquantulum glu-
tinis dissolutum retinens, qui compositus hu-
mor serum dicitur, in vasis non rubentibus
copiosius influit: Cum igitur haec sanguini-
nis inter se partium ratio sit, gluten propria
sua forma vasis rubris, ideoque majoribus,
abundare, et sanguinis detractione praeципue
aufferri, sequitur. Hinc hoc remedium, va-
sorum tensionem tonumque, eoque pletho-
ram et diathesin phlogisticaem communem,
saltē pro tempore, imminuat necesse est.

Utile

40 DE MENSTRUORUM

Utile igitur adversus hujusmodi affectum remedium necessario est. Idque multis in cassibus res vera confirmat. Sed cum haec idem remedium, quod plethoram primo tempore imminuit, hanc quoque postea augere ostendat; quo modo et id fiat, quo facilius salutiferam inter et noxiā sanguinis detractionis vim discernatur, et haec vitetur, impetretur illa, uno aut altero verbo dicendum. Pars sanguinis viscida, sive gluten, ea est quae fluentiorem, foraminibus suis retinendo, mille vasorum exitibus, ut aquam cribro, effluere undique prohibet. Et, si sanguinis detractio, quae, abstracto glutine, reliquae parti hanc fugac copiam praebere posse videatur, non praebeat, sed, e contrario, omnes secretiones et excretiones imminuat; id facit, quia cordis et arteriarum vim toto corpore imminuit, et sanguinem, eoque in extremis omnibus vasis ab eo proficiscentes humores, retardat. Hic, dum ab altera parte cordis et arteriarum ad extremos usque fines, et horum maxime, actio
sistit

MUROQUITAMM. XI. 53
PROFLUVIO IMMODOICO. 41

actio debilitatur, et ubique, praecipue in extremitate vasculis, vis inhaerens, et hanc sustentans nervosa, languet; ab altera parte, actiones naturales, et praecipue digestionis, non imminuuntur; ideo, recente cibi materia usque suppleta, et minore humorum per extrema vasa jactura, quam ante, facta, amissum gluten cito reparabitur. Et quo saepius id fit, eo promptior effectus erit. Unde, ut sanguinis detractio primum, et adverfus communem plethoram, auxilio est, et instantia mala sublevare potest; ita eandem, postea et saepius adhibitam, plethoram reducere, et vitium contra quod paratum fit, exasperare, clare sequitur. Permittenda igitur est adversus plethoram. Sed, ubi morbus increbrescit, quia saepius ad eam decurere noxae erit, aliis remediis credendum.

Quod ad secundum consilium attinet, quod est sanguinis in ipsius uteri vasis impetum imminuere, et plethoram tollere, eadem, quae primo, huic quoque, remedia convenient. Quae quidem, quatenus communis plethora localem sustentat, illam im-

F

minuendo,

minuendo, hanc imminuant necesse est. E quibus irritamentorum, supra memoratorum, vitatio uterum praesentius levabit. **Hic** vero a libidine, si fieri potest, omni ratione cavendum est. Item perspiratio, quae occlusa non solum intus in communia corporis, sed in uteri maxime, vasa humores impellit, expedita ad impetum in parte, et nimiam vasorum actionem imminuendam, plurimum potest. Atque hoc in loco, quatenus ejus effectus in summum corpus dirigi, et a parte laborante averti, potest, exercitatio usui erit. **Quae**, si in ipso profluendi tempore non nocere reperta est, certe in intervallis, quibus certius perspirationem sustentabit, minime timendum est: Cujus rei subtilior administratio experientiae credenda est. Ad hoc caput, humorum impetum ab utero avertendi, pertinet in mulieribus puerperis lactationis usus. **Qui**, in iis quae eo maxime egent, scilicet, laute viventibus, nimis, et cum magno saepe malo, negligitur. Emetica hic, vasa extrema afficiendo *, usui esse dicta

* Vid. Brian Robinson.

dicta sunt; idque gravium virorum experientia confirmare incipit *.

Hactenus de morbi, ut in vasorum uteri plethora, quam aliquando communis augeat, et in aucta vasorum partis actione, cum aucto sanguinis impetu, consistentis, curatione dictum est. Verum, cum, ut saepius jam ante passim per hanc chartam relatum est, congestionem menorrhagiam continentem, aliquando flacciditas aut atonia vasorum uteri faciat, eaque conditio, sive congenita sive casu inducta, alteri, quam haemorrhagicam dicas, multum dispar, sive etiam contraria, sit, et atonica dici possit; ideo qualis ei curatio conveniat, deinceps est dicendum; eoque magis, quod talis curatio, quaeunque erit, eadem, ac cuiusdam affectus, cum hoc morbo saepe conjuncti, sed non satis simpliciter a vulgo medicorum tractati, nempe, leucorrhoeae, curatio, esse reperitur. Uterque morbus, sive ejusdem morbi gradus, in atonia consistit, et utriusque meden-

* Cull. Praelect. de usu.

44 DE MENSTRUORUM

di consilium est, tonum restituere, eoque remedia tonica sunt. In hunc igitur casum tertium nostrum consilium comparatum est.

Quod est

Vasa uteri tono impertire. Si igitur eorum atonia cum communibus corporis conjuncta est, tonica consueta conveniunt. Hunc effectum praestant, victus alens et concoctu facilis, item exercitatio et frigida lavatio, tonica proprie dicta, quorum praecipuum cortex Peruvianus est, et ferrea.

Quod ad victum attinet, parcus ante relatus, imminente profluvio, hic quoque adhibendus videtur; nam, si vasa infirma solitum humorum onus parum ferunt, quin cedentia profluviu statuant, multo minus insolitum perferre putanda sunt. Ideoque cum victus tenuis, tum reliquae administrationis antiphlogisticae partes, magna ex parte, in hoc etiam casu, instante accessione, auxilio erunt. Verum tonica, cum alia, tum victus alens et concoctu facilis, hic in intervallis adversus accessionem morbi, sola usui esse possunt. Aptissima materia hic juscum

five bubulum, five incocto pullo confectum, parcius et saepius dandum; vinum Oportense, aut merax, aut dilutius, bibendum; neque carnea materia, dummodo levis sit et non largius sumatur, neganda. Exercitationis genus viribus accommodandum est, eoque aut rheda, aut equo, aut pedibus ferri, dummodo hoc citra lassitudinem sit, licebit.

Simili modo ac exercitatio, lavatio frigida agens, nempe, firma simplicia densando, ad summa corporis humores revocando, et universorum vasorum tonum augendo, similem opem promittit.

Huic consilio tonica propria multum quoque accommodantur. Nam, cor et arterias majores non movendo, humorum in partem impetum non concitant, et, in extrema universi corporis vasa vim suam dirigendo, humorum tonum confirmant, potestateisque, animalem pariter, nervosam et inhaerentem, mirum in modum excitant. Hac in re omnibus aliis tonicis cortex Peruvianus anteponendus est. Verum, quod ad omnium, ne ejus excepto, usum attinet, quoties hoc diuturniore

46 DE MENSTRUORUM

turniore opus erit, is subinde intermitterendus, dein repetendus est; eoque magis, quod continuatus et longior, pro tonico atonicum effectum edere, et morbum, cuius medendi causa adhibeatur, augere, periclitatur. Hic quoque, ut alias, alumem adstringendo remedium est.

In hoc opusculo, ut mihi, nondum in morborum curationibus versato, multa, tam res veras quam rationes spectantia, aliunde erant sumenda; ita a quam optimo auctore ea sumere, et maximi viri, Praeceptoris nostri Culleni, doctrinam potissimum sequi, placuit. Cui viro, quid haec Academia illustris, quid genus humanum, in omni artis salutiferae parte, debeat, notius, et ipse secundiore fama, est, quam ut aut testimonio aut praeconiis nostris ei omnino opus sit.

Vale, Vir illustris, et in me collatorum beneficiorum, quorum maximum mihi semper doctrina accepta erit, gratias saltem accipe.

F / I / N / I / S /

